

Natuurpunt Voorkempen

Driemaandelijks tijdschrift - Jaargang 22 nr. 86 april-mei-juni 2023

DE HEGTE HEYDE AANGEKOCHT

**DE WELVAART - BOUWVAL WORDT NIEUW
NATUUR.HUIS**

**PAARDENBLOEMEN - BEKEND EN TOCH
ONGEKEND**

www.natuurpuntvoorkempen.be

Hoge bomen vangen veel wind

Beste natuurliefhebber,

Terwijl ik dit schrijf is het crisis binnen de Vlaamse Regering omdat men er niet in slaagt om een akkoord te sluiten rond de reductie van stikstof in ons milieu. Aan de ene kant zien we wetenschappelijke en juridische argumenten waarom er zo snel mogelijk een degelijk akkoord moet komen en daar tegenover zien we dienstbetoon aan belangengroepen in de achterban en emotionele argumenten: 'RIP de boer', 'binnenkort geen eten meer in de winkelrekken', 'het gaat maar om enkele bomen en een vleermuis', enzovoort. Hopelijk zegeviert op het einde de rede.

Intussen trekt men alle registers open en dan komt Natuurpunt uiteraard in het vizier. Er wordt met allerhande cijfers gegoocheld, en duidelijk niet iedereen is even gelukkig met het succes –de wildgroei met een woordspeling– van onze vereniging. We zijn een betrouwbare partner voor de overheid voor het behalen van natuurdoelen, maar soms –als natuur- en milieubelangen worden bedreigd– liggen we dwars. Dat is onze rol in de maatschappij. Zonder ons groeiende ledenaantal zouden we die rol niet kunnen spelen. Hernieuw daarom je lidmaatschap als je het nog niet gedaan hebt, en waarom niet een keer aan familie of vrienden vragen om ook lid te worden? Het komt tenslotte iedereen ten goede.

Ons project **De Welvaart** komt dit jaar in een stroomversnelling. We kunnen hierbij zeker nog heel wat helpende (rechter-)handen gebruiken. Lees er verder meer over.

De zon staat loodrecht op de evenaar, de dagen lengen, de temperatuur stijgt ... het begint te kriebelen! Geniet van de ontluikende natuur deze lente.

Peter

Inhoud

Activiteitenkalender	3
De Hegte Heyde: nu volledig eigendom van Natuurpunt!	4
Weldra weer welkom in De Welvaart	8
Bosaanplanting Kluisbaan 12 februari	13
Paardenbloemen zo bijzonder	16
Natuur.cultuur - Bruno Van Dijck	18
Noten voor Natuur	19
Van alles wat	20
Meidoorn	23
Steun team Hazelarus	25
10 jaar ervaring met 'Soortenbeschermingsproject Steenuil'	26
Filmvoorstelling 'Onze natuur'	31
Al doende leert men...	32

Natuurpunt Voorkempen is het driemaandelijks tijdschrift van de gelijknamige afdeling van Natuurpunt. Verschijnt op 1 januari, 1 april, 1 juli en 1 oktober.

Werkten mee aan dit nummer: Frieda De Ruysser, Jos Janssen, Peter Keustermans, Guy Laurijsens, Bart Michielsens, Jos Renders, Frank Reusens, Paul Stryckers, Gaby Thijs, Bruno Van Dijck, Dirk Van Gorp, Herman Van Looken, Ronald van Remmen, Dirk Vanschoonbeek, Erika Vergauts, Michel Viskens, Michel Wens.

Eindredactie en verantwoordelijke uitgever: Paul Stryckers.

Voorzitter Natuurpunt Voorkempen: Peter Keustermans, 0475/58 69 18,
peter_Keustermans@telenet.be

Ondervoorzitter en penningmeester: Walter d'Hertefelt, 0478/65 90 10,
walter.dhertefelt@gmail.com

Secretariaat en ledenadministratie: Dirk Vanschoonbeek, 0477/65 50 91,
dirk.vanschoonbeek.2390@gmail.com

Voorzitter Kern Zoersel; Paul Stryckers, 0475/53 37 53, stryckers.mertens@skynet.be

De overige bestuursleden en de gebiedsverantwoordelijken (conservators) vind je op onze website natuurpuntvoorkempen.be

Foto voorpagina: heischraal grasland in De Hegte Heyde na jaren beheer (foto Dirk Vanschoonbeek) Lees het artikel vanaf p. 4.

www.natuurpuntvoorkempen.be
Afdeling: BE80 7512 0545 9477
Kern Zoersel: BE69 7512 0545 9578

Activiteitenkalender

APRIL

zo 02	10 - 12.30 u	Voorjaarsbloeiërs in Blommerschot-De Kluis
ma 10	14 - 17 u	De Paasvos - domein De Welvaart
zo 16	14 - 17 u	Wandeling Vrieselhof
zo 30	6 - 9 u	Vroegeochtendwandeling - Zalfens Gebroekt

MEI

zo 07	10 - 12.30 u	Bomenwandeling - Schildehof
zo 14	9.30 - 13 u	De Milieuboot neemt je mee
ma 15	19.30 - 22.30 u	Blootgattersquiz - café Surcele Zoersel

JUNI

zo 04	20 - 23 u	Noten voor Natuur - café Surcele Zoersel
?	15 - 18 u	Ringessie torenvalken - voorinschrijven verplicht / concrete datum wordt meegedeeld
za 17		Spaghettislag
vr 30	19 - 21 u	Nonnekenswandeling (bezoek huiszwaluwenproject) - Eindhoven / Drengel Zoersel

Voor meer details raadpleeg de activiteitenkalender die je bij vorig nummer ontving. Voor onvoorziene wijzigingen of aanvullende gegevens raadpleeg onze website en abonneer je op onze maandelijkse nieuwsbrief. Zo beschik je steeds over de meest recente en volledige informatie.

Aankoop van natuurreservaten: Projectnummers Natuurpunt Voorkepen

Steun de aankoop van onze natuurgebieden op rekeningnummer **BE56 2930 2120 7588** van Natuurpunt uzv, Coxiestraat 11 te 2800 Mechelen. Vermeld dat het om een gift gaat met het projectnummer:

Afdeling Voorkepen	3794
Vallei van de Delfte Beek	7720
Schijnvallei Zoersel	7798
Bonte Klepper	7106
Hegte Heyde	7758
Heiblok (Zoerselbos)	7719
Marbelenuen	7211

Hegte Heyde: nu volledig eigendom van Natuurpunt!

Paul Stryckers

Dit helemaal in het noorden van Zoersel gelegen reservaat oogt op het eerste gezicht misschien weinig spectaculair. Toch is het door jarenlang volgehouden beheer uitgegroeid tot een gebied met verrassende natuurelementen.

Jos Renders

is conservator en brengt naar aanleiding van de volledige verwerving in eigendom een overzicht van de verschillende terreingedeelten van het reservaat.

Hegte Heyde aangekocht

We hadden ons reservaat De Hegte Heyde 22 jaar in erfpacht van het *Convent van Bethlehem*, een kloosterorde uit Duffel gespecialiseerd in geestelijke gezondheidszorg die ook in Zoersel een vestiging heeft. Onder impuls van de aankoper van het natuurgebied Zevenbergen te Ranst had deze instelling besloten om via verkoop afstand te doen van de bosgronden in Zevenbergen in Ranst, Zwart Goor in Merksplas en De Hegte Heyde in Zoersel. Deze aankopen zijn samen goed voor ca 81 ha. De akte werd getekend op 9 november 2022. Ons reservaat is nu bijna 13 ha groot in eigendom

en 2,4 ha in erfpacht van de gemeente Zoersel. Dit gaat meer bepaald om het gebouw en de directe omgeving van De Welvaart.

Sinds 2012 maakt het gebied deel uit van het *Erfgoedlandschap Abdij van Westmalle*.

Volledigheidshalve moeten we nog de aankopen vermelden van 5 aanliggende percelen in een verkaveling voor weekeindverblijven. Die gebeurden de voorbije jaren voor een totale oppervlakte van 0,84 ha (**kaartje percelen 6**). Op één perceel stonden een caravan en een berghok die door de beheerploeg van de afdeling werden opgeruimd. Voor de afbraak

van een grote bungalow op een ander perceel konden we beroep doen op een professionele ploeg van Natuurpunt.

De Hegte Heyde of de Eecht

Deze naam is vroeger vrij veel gebruikt en situeert zich bijna in het topje van de 'kaboutermuts' van Sint-Antonius. Hij komt in allerlei vormen voor: De Eecht, De Echt, D'Eght, De Hecht. In schepenregisters van 1619 spreekt men van ...'en zeker hoffstedeken... genaemt het Goed Van Eechten'.

Hier zijn drie mogelijke verklaringen voor de naam:

- een driehoekig stuk land wegens de gelijkheid met het landbouwwerktuig: de eg.
- een valhekken dat een weide afsluit.
- een verzamelnaam voor een plaats met veel eeken = eiken.

(Deze gegevens werden overgenomen van de Grote Gemene Deler van 1988 - uitgave gemeente Zoersel. Met dank aan Frieda De Ruysser om dit op te zoeken.)

Heischraal grasland 2,5 ha groot

Inzake biodiversiteit vormt het heischraal grasland de 'topper' van het reservaat. Het gaat om een vegetatievorm die verwant is aan (droge) heide. Maar in plaats van een gesloten vege-

tatie van heidestruiken, vind je er een afwisseling van heidestruiken met grassen en andere typische kruiden. In een stikstofrijk' landschap zijn dergelijke graslanden begrijpelijkerwijze zeldzaam en hebben ze een hoge natuurbehoudswaarde.

“Inzake biodiversiteit vormt het heischraal grasland de ‘topper’ van het reservaat.”

Perceel 1: na 21 jaar maaien en begrazen (dit laatste is al 5 jaar geleden gestopt) is dit vervild grasland omgevormd tot een heischraal grasland met zijn typische planten zoals muizenoor, hondsviooltje, zandblauwtje en tandjesgras. Ook zandzegge en struikhei komen veelvuldig voor. Maaien gebeurt nu nog om de 2 jaar aan de linkerkant.

Bossen ca. 7,5 ha groot

Deze percelen zijn ingedeeld in 4 stukken volgens de bomen die erop staan.

Perceel 2 is het gedeelte achter het heischraal grasland en is aangeplant in 1920; dus ondertussen 103 jaar oud. De voorbije jaren hebben we hier alleen de Amerikaanse vogelkers verwijderd alsook een voormalig kippenhok. Dode bomen blijven staan, hangen of liggen.

Voormalig weekeindperceel voor de afbraak van het verblijf.

Zandblauwtjes geven kleur aan het zomerse heischraal grasland.

Door meer licht op de bodem hebben nieuwe boompjes meer kans om te groeien en dit zijn dan vooral zomereik en berk. Een test met een aanplant van 25 wintereiken in 2007 is slecht afgelopen door droogte en reeënvraat. Want ook al grenst het reservaat langs twee kanten aan de bebouwing van Sint-Antonius, het sluit naadloos aan op het Molenbos en de bossen rond de Trappistenabdij. Dit gebied is groot genoeg om een reeënpopulatie te huisvesten.

Perceel 3 is het gedeelte links en rechts van het wandelpad en tot aan het loofhoutgedeelte. Na het verwijderen van de Amerikaanse vogelkers hebben we een grote dunning uitgevoerd in dit grove dennenbestand. Dit ging ten voordele van zomereik en berk; ook lijsterbes en spork profiteerden daarvan. Na het beëindigen van de dunning (2014) hebben we een vierkant van 16 op 16 meter afgebakend. Hier tellen we om de 2 à 3 jaar alle bomen en boompjes, in 3 hoogtes. Te weten van 0 tot 1 meter, van 1 tot 2 meter en van 2 tot ... meter.

Sinds 2006 start hier het wandelpad op de Oude Liersebaan

Perceel 4 is het loofhoutbos. Dit deel bestaat uit zomereik en berk met een enkele grove den. Normaal had ook hier een dennenbos gestaan maar enkele jaren na aanplant is er een brand geweest. Alle of toch bijna alle aangeplante dennetjes waren verbrand. Hier is dan spontaan een eiken-berkenbos ontstaan met in de onderetage spork en lijsterbes.

Perceel 5 ligt tussen het wandelpad ter hoogte van perceel 4 en perceel 2. Hier merk je dat deze dennen veel dunner zijn dan in perceel 3 terwijl ze even oud zijn, nl. aangeplant in 1950. Ook liggen hier meer dode bomen maar dit komt doordat de bomen nog te dicht op elkaar staan en een gevecht leveren om het licht. Stilaan komt ook hier meer licht op de bodem wat meer kansen biedt aan jonge plantjes. Na aankoop van het volledige gebied is er nog een stuk bijgekomen dat aansluit bij dit perceel in de richting van de Emiel Vermeulenstraat. Op de scheiding tussen het bos en de nieuwe verkaveling gaan we nog een afsluiting zetten omzoomd met hulst en dit om de reeën de nodige rust te gunnen.

Bijenhotel

Dit 'hotel' is geplaatst door het Regionaal landschap De Voorkempen in 2014 na de nodige

vergunningen.

Wandelen

Doorheen het bosgedeelte (percelen 3, 4 en 5) loopt sinds 2006 een vrij toegankelijk pad waar je deze verschillende bossen kunt herkennen. Halfweg kom je links nog een paadje tegen dat je leidt naar een zitbank waar je in het zonnetje kunt genieten van de natuurgeluiden rondom je heen. Als je op het einde het gebied verlaat, kun je rechtdoor gaan tot je aansluiting vindt op de wandelknooppunten. Via knooppunten 60, 97, 59, en 61 kom je aan De Welvaart, het gebouw dat momenteel gerenoveerd wordt door onze werkgroep.

Parkeren

Oude Liersebaan helemaal achteraan ter hoogte van de Nierdialyse (ziekenhuis). Na 200 meter kom je het infobord tegen van De Hegte Heyde dat het begin van de wandeling aangeeft. Het aantal parkeerplaatsen is beperkt! Alternatief: de grote parking van de begraafplaats aan de Emiel Vermeulenlaan. Als je hier vertrekt, ga je rechtdoor het asfaltweggetje in waar je iets verder het gebouw tegenkomt van De Welvaart. Vanaf hier volg je knooppunt 97 en zo kom je aan het begin van de Hegte Heyde. Neem het wandelpad van Natuurpunt zodat je terug aan de Welvaart uitkomt.

Over de bijzondere natuurwaarden van het heischraal grasland schreef Wim Veraghtert een artikel in het vierde nummer van jaargang 2021. Herlees het artikel en maak opnieuw kennis met de tijmdikkopmot, de schapenzuringrandwants en de mannetjesereprijschildwants!

Weldra weer welkom in De Welvaart

Natuurpunt Voorkempen kreeg begin dit jaar De Welvaart in erfpacht van de gemeente Zoersel. De Welvaart ligt aan de rand van het Molenbos in Sint-Antonius en vlakbij ons natuurgebied Hegte Heyde. Wat ooit een bruisend domein was waar het stedelijk onderwijs openluchtklassen organiseerde, lag er de voorbije 20 jaar verlaten bij. Be-doeling is om het terrein nu in ere te herstellen zodat het opnieuw een natuureducatie-ve invulling kan krijgen en er onder andere ook opnieuw jeugdkampen georganiseerd kunnen worden.

Guy Laurijssens

licht alvast een tipje van de sluier over de nieuwe plannen met De Welvaart.

Even voorstellen

De Welvaart is een terrein van ca. 2,5 ha aan de rand van het Molenbos, tussen de Emiel Vermeulenstraat en de Raymond Delbekerstraat in Sint-Antonius. Het is toegankelijk via een toegangsweg ter hoogte van de begraafplaats van Sint-Antonius. Het terrein is eigendom van de gemeente Zoersel en werd voor een

periode van 50 jaar in erfpacht gegeven aan Natuurpunt. Dat werd vorig jaar al beslist in de Zoerselse gemeenteraad en in januari 2023 is daartoe ook de officiële erfpachtovereenkomst getekend.

De Welvaart bestaat grotendeels uit bos maar omvat ook een open gedeelte met een in onbruik geraakt gebouw. Het bosgedeelte bestaat

vooral uit naaldbos met daarnaast ook een kleinere zone met een jonge loofhoutaanplant. Centraal door het gebied loopt een waardevolle oude beukendreef. Twee kleinere open plekken in het bos deden vroeger dienst als sport- en speelterrein (een grasveldje en een geasfalteerd basketterrein). Het gebouw is gesitueerd aan de noordwestrand van het terrein. Voor het gebouw ligt een volledig omheinde zone met een grasveld en enkele bomen.

Bosklassen voor Antwerpse jeugd

Het domein De Welvaart was oorspronkelijk 17 ha groot en was vorige eeuw lange tijd eigendom van de vroegere gemeente Borgerhout en later van de stad Antwerpen. Het deed onder meer dienst als sport- en recreatiecentrum en als vakantieverblijf voor Antwerpse kinderen. Het stedelijk onderwijs organiseerde er bosklassen. Er stonden toen ook meerdere gebouwen waaronder een grote witte villa die als hoofdgebouw fungeerde.

Begin deze eeuw besloot de stad Antwerpen het domein af te stoten. In 2006 kocht Kempens Landschap het grootste deel van het oorspronkelijke bosdomein en verwierf intercommunale Igean - in opdracht van de gemeente Zoersel - het resterende gedeelte

Voormalige functie van het domein

Situering van De Welvaart

met enkele gebouwen. Sinds de verkoop door de stad Antwerpen wordt het terrein niet meer gebruikt. Initieel was het de bedoeling dat Igean de gebouwen zou renoveren zodat het terrein opnieuw gebruikt zou kunnen worden voor bosklassen en voor milieu-educatie, maar die plannen werden nooit gerealiseerd. Intussentijd werd nog een gebouw afgebroken en bleef het huidige gebouw al die tijd gewoon leeg staan. Lange tijd werd gezocht naar een koper of huurder maar nooit werd een kandidaat gevonden die voldoende paste binnen de krijtlijnen van de ruimtelijke bestemming en de visie van het gemeentebestuur. Uiteindelijk heeft de gemeente Zoersel in 2022 het 2,5 ha grootte terrein zelf overgekocht van Igean. Met de beheeroverdracht aan Natuurpunt komt nu een einde aan de jarenlange zoektocht naar een nieuwe invulling van het terrein.

Natuur.huis

Natuurpunt zal het leegstaande en verkommerde gebouw nu renoveren en het omliggende terrein opnieuw inrichten en in ere te herstellen. Bedoeling is dat het gebouw niet enkel als verenigingslokaal kan fungeren maar ook voor ruimere doeleinden gebruikt kan worden. De ambitie is om het gebouw te ontwikkelen als een natuur.huis met een natuureducatieve functie waar o.a. cursussen en voordrachten

Waardevolle oude beukendreef door het domein.

kunnen plaatsvinden.

De ligging aan de rand van het uitgestrekte Molenbos en het Beschermde Landschap Brechtse Heide is een belangrijke troef. De ruime omgeving is reeds goed ontsloten en leent zich uitstekend tot wandelen, fietsen en natuurbeleving in het algemeen. Het natuur.huis kan dan ook fungeren als uitvalsbasis voor wandelingen en andere activiteiten en kan als dusdanig verder ontwikkeld worden als onthaalpoort voor het natuurgebied en de ruime omgeving. Andere natuur.huizen van Natuurpunt in de provincie Antwerpen zijn b.v. het Boshuis in Ravels en de Schapenstal in Vorselaar (natuurgebied Schupleer).

JNM en Akabe

In de toekomst zullen naast Natuurpunt ook JNM Voorkempen en scoutsgroep Kris Kras Akabe een nieuw onderkomen krijgen in het gebouw van De Welvaart. Voor de drie verenigingen zullen in het gebouw ruimtes ingericht worden die dienst kunnen doen als o.a. vergaderruimte, activiteitenruimte, stockageruimte, enz. De aansluitende bosomgeving leent zich ook uitstekend voor buitenactiviteiten van deze lokale jeugdverenigingen.

Jeugdkampen

De ruimtelijke bestemming van De Welvaart is 'verblijfsrecreatie voor groepen'. Dat biedt de mogelijkheid om naar analogie met het vroegere gebruik opnieuw jeugdkampen of bosklassen te organiseren en dat is ook onze bedoeling. De open buitenruimte voor het gebouw is volledig omheind zodat op een veilige manier een kampplaats georganiseerd kan worden die enigszins afgeschermd is van de rest van het terrein. In het gebouw zelf is een keuken aanwezig, evenals de nodige sanitaire voorzieningen zoals douches en toiletten, al dringen grondige vernieuwingen zich hier op. Een deel van het gebouw zal ook ingericht worden als binnenslaapruiimte. In eerste instantie kunnen de jeugdverenigingen JNM en Akabe het terrein gebruiken voor de organisatie van kampen, maar ook andere jeugdgroepen zullen het in de toekomst kunnen huren.

Speelbos

Tot slot zijn er ook plannen om een deel van het terrein in te richten als speelbos met een natuureducatief karakter. De boszone met beperkte ondergroei en enkele open plekken leent zich daar goed toe en biedt de mogelijkheid om een aantal speeltoestellen en speelelementen te plaatsen. De zone ligt ook goed ontsloten langs verschillende wandelwegen en is goed bereikbaar vanuit het gehele omliggende boscomplex.

Bouwval wordt nieuw natuur.huis

Voor het nieuwe natuur.huis een feit zal zijn, moet er nog heel wat verbouwd worden. Reporter Ronald trok naar onze renovatieploeg en vroeg wat de plannen zijn.

Vier handige klussers zijn het: Frank, Paul, Renaat en Walter. 'Wij staan liever met de hamer en schroevendraaier in het stof, dan met een zaag of riek in de modder', zo vat Paul hun motivatie samen. Vier mannen met een berg technische ervaring. En dat is al goed van pas gekomen bij de afbraakwerken die tot dusver zijn uitgevoerd.

Want dat is het eerste wat opvalt als je het gebouw binnenstapt: er is al heel wat gebeurd. Zeker als je bedenkt dat het gebouw nog maar sinds januari in beheer van de vereniging is. 'We

hebben niet gewacht tot de papieren waren getekend', bekent Frank. 'Maar het is wel de bedoeling om nu versnelling hoger te schakelen. En daarvoor zijn extra helpende handen meer dan welkom!'

V.l.n.r. Walter, Renaat, Frank en Paul

Dak vernieuwen

De klussers zijn al bijna een jaar geleden begonnen. 'Ondertussen hebben we al heel wat opbouwend werk gedaan. Zo werd het terrein opgekuist, is de elektriciteit aangepast en zijn we begonnen met het leggen van nieuwe waterleidingen', vertelt Frank.

Als je het gebouw binnenstapt, valt op dat het valse plafond met schrootjes en isolatiemateriaal is weggehaald en afgevoerd. Daardoor kijk je zo tegen de draagconstructie van het dak aan. En dat is lek...

'Het dak bestaat uit ijzeren panelen en die zijn tijdens een storm al eens verschoven', legt Renaat uit. 'Daarna zijn ze voorlopig terug vastgevezen. Blijkbaar is dat niet erg nauwkeurig gebeurd, want op verschillende plaatsen druppelt de regen binnen. Het is eigenlijk een wonder dat het gebouw niet compleet beschimmeld of helemaal ingestort is, want het is de afgelopen jaren fel verwaarloosd.'

'Eén van de grootste klussen wordt dan ook om het dak te vernieuwen,' vult Walter aan. Op het gras voor het gebouw liggen al grote pakketten klaar. 'Dat is ongeveer de helft van de nieuwe dakpanelen. Eén meter breed, zes lang en compleet met 10 centimeter isolatie. 82 kilo per stuk, als ik me niet vergis. Binnenkort hebben we heel wat menskracht nodig om die naar boven te krijgen.'

'Na het leggen van de nieuwe dakplaten zal nog een deel van de onderliggende dakconstruc-

Vorbereiding van het terrein.

de hoek van de ruimte. Daar is de muur naar de keuken al uitgebroken. De toestellen zijn pas weggehaald. 'Hier stond een industriële keuken, waar je voor 100 man kon koken', zegt Frank terwijl hij wijst naar enkele toestellen, die klaar staan om afgevoerd te worden. 'Later kunnen we hier een gezellige bar plaatsen, zodat je in het weekend een glas kan drinken na een verkijkende boswandeling.'

Via de gang passeren we langs verouderd sanitair, dat nog wacht op de sloophamer. Verderop liggen enkele kleine lokaaltjes. Omdat we het gebouw delen met JNM Voorkempen en de scouts van AKABE Kris-Kras, kan iedere vereniging hier straks het materiaal opbergen. Dan komen we in een grote zaal, die in de lengte is gedeeld door een valse wand. 'Die tussenmuur gaat eruit en er komt een nieuwe deelbare wand in de breedte', wijst Pol. 'Verder moeten we hier ook het plafond afbreken en het dak vernieuwen. In de voorgevel komen er grotere ramen. Zo wordt het een tof clublokaal, waar de jeugdverenigingen hun activiteiten kunnen houden.'

Verblijfsrecreatie

Door een deur in de hoek, komen we in het achterste, nieuwere deel van het gebouw. Je merkt meteen dat dit gedeelte er beter aan toe is. Volgens Frank was dit bedoeld voor verblijfsrecreatie, maar is het nauwelijks gebruikt. 'Je hebt hier 8 kleine kamers met plaats voor 2 stapelbedden. Er kunnen dus zo'n 32 gasten overnachten. Er is degelijk sanitair bewaard gebleven. Met hier een daar een likje verf, wordt het redelijk snel bruikbaar.'

'Met wat geluk, kun je hier tegen de zomer al een speelplein houden. Misschien kunnen jeugdgroepen zelfs al kamperen op het grasveld voor het gebouw. Zodra het sanitair in orde is, moet dat in principe kunnen. Dat zou al een mooi begin zijn', zo besluit Renaat.

Ronald v.R.

tie worden aangepast' verduidelijkt Renaat. 'We vervangen dat door een nieuwe, zelfdragende constructie met gordingen. Zo ontstaat er een hoge open ruimte, die met de nodige aankleding geschikt is voor allerlei activiteiten. Op termijn kunnen er bijvoorbeeld cursussen en vergaderingen plaatsvinden.'

Clublokalen

We lopen wat verder door naar

Bosaanplanting Kluisbaan 12 februari

Met ongeveer honderd waren ze, de leden en sympathisanten die afgekomen waren op onze oproep om mee bos aan te planten op een perceel akkerland naast de Kluisbaan, dat begin 2022 door onze afdeling werd aangekocht o.a. met subsidies uit het Vlaamse bebosningsfonds. Er waren heel wat gezinnen bij, soms met heel jonge kinderen, gewapend met spaden en schopjes. Om het werk te vergemakkelijken waren vooraf door de professionele ploeg van Natuurpunt plantgaten geboord. In totaal gingen ongeveer 1900 boompjes en struiken de grond in.

Langsheen de Kluisbaan werd een brede bosrand met struiken zoals eenstijlige meidoorn, Gelderse roos, gewone vlier, hondsroos, sleedoorn en sporkehout aangelegd. Dergelijke bosranden met dicht groeiende en rijk bloeiende en vrucht zettende struiken kennen een hoge biodiversiteit aan insecten en vogels. Het gaat om een zeldzaam landschapselement in onze streken. Het feit dat deze bosrand naar het zuiden gericht is, bevordert de natuurwaarde.

Dieper in het terrein werden cirkels met telkens één boom- of struiksoort aangeplant. In het midden van elke cirkel stond een bordje met de naam van de aan te planten soort. De deelnemers kregen de benodigde hoeveelheid plantgoed mee en konden zelf op zoek gaan naar een geschikte plantplek. Tussen de cirkels liggen stroken die niet beplant werden. De verwachting is dat hier natuurlijke verjonging zal plaatsvinden, o.a. vanuit het aanliggende berkenbos maar ook van andere pionierssoorten zoals wilgen. Zo krijgen we op termijn een bos met grote variatie en een deels spontaan karakter.

Het nieuwe bos heeft van de beheerders de naam Kluisbaanbos gekregen. Het succes van deze activiteit bewijst dat het belang van bomen en bossen ruim gedragen wordt in onze samenleving. De volgende bosaanplanting is voorzien voor de Dag van de Natuur, in november. Meer daarover in het laatste nummer van deze jaargang.

Het (on)gelijk van de boeren?

De bosaanplanting van 12 februari ging gepaard met boerenprotest, dat nogal wat aandacht kreeg in de geschreven pers en op de regionale televisie. Het belangrijkste argument van de landbouwers was dat de bosaanplanting gebeurde op terreinen die nog maar enkele jaren geleden door de Vlaamse Overheid herbevestigd waren als agrarisch gebied. Maar hoe zit de vork precies in de steel?

Dat de landbouwers nerveus reageerden op onze actie, was op zich begrijpelijk. De bosaanplanting greep plaats net op het moment dat een Vlaams stikstofakkoord werd onderhandeld. Hier hangt het voortbestaan van heel wat landbouwbedrijven van af. Deze rechtsonzekerheid treft heel wat boeren tot in hun mentale gezondheid. We mogen evenwel niet vergeten dat deze toestand grotendeels het gevolg is van een beleid dat denkt dat problemen uitstellen ook problemen oplossen betekent. De verantwoordelijkheid van de grootste landbouworganisatie met haar politieke arm valt hier niet te loochenen. Maar dat de individuele boeren snakken naar rechtszekerheid, kan ook vanuit het natuurbehoud op begrip rekenen.

De kritiek op de bosaanplant aan de Kluisbaan ging dus meer bepaald over het verloren gaan van landbouwgrond. Dit zou in casu 'illegaal' zijn gelet op voormelde herbevestiging als agrarisch gebied. Dit klopt echter niet. De gangmakers van de actie -om de Boerenbond niet te vernoemen- gingen immers voorbij aan de ruimtelijke bestemming van de betrokken gronden volgens het **Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan Vliegveld en omgeving**, dat sinds 2020 in voegen is. Zoals de benaming luidt werd in dit GRUP niet alleen de nieuwe bestemming van het vliegveld vastgelegd, maar kregen ook heel wat gronden in de onmiddellijke omgeving een nieuwe bestemming. Dit was met name het geval voor de door Natuurpunt Voorkempem begin vorig jaar aangekochte gronden langs de Kluisbaan. Een deel kreeg de bestemming **natuurgebied**. Daar is hoogproductieve landbouw zonder meer uitgesloten. Toch had de vorige eigenaar het bos op dat perceel gewoon gerooid om het klaar te maken voor akkerbouw. Natuurpunt Voorkempem gaat hier bestemmingsconform opnieuw bos laten groeien. De overige percelen kregen de bestemming agrarisch gebied met **overdruk (natuur) verwevingsgebied**. Dat betekent dat landbouw en natuur hier evenwaardige doelstellingen zijn. De gronden kunnen aldus gebruikt worden om natuur te ontwikkelen of te herstellen. Natuurpunt Voorkempem maakt dit concreet door een deel van het gebied te bebossen en een ander deel te beheren als permanent grasland waarop een landbouwer kan worden ingeschakeld in het raam van nabegrazing. Voor de bebossing werd de nodige wettelijke procedure (Veldwetboek) gevolgd.

De vorige eigenaar had het ganse terrein klaargemaakt voor intensieve landbouw (akkerbouw). Daarvoor moest ook een prachtige rij oude zomereiken verdwijnen. Die werd inmiddels opnieuw aangeplant door onze afdeling (zie ons vorige tijdschriftnummer). Deze omvorming ging evenwel voorbij aan het feit dat de gronden direct grenzen aan Habitatrictlijngebied. De richtlijn stelt dat ook ingrepen in de omgeving van zo'n beschermd gebied verboden zijn als ze de instandhoudingsdoelstellingen voor de beschermde natuur in gevaar brengen. Dat is zeker het geval voor het zwaar bemesten en het gebruik van pesticiden die met intensieve landbouw gepaard gaan. Door enerzijds bos aan te planten en anderzijds

extensieve landbouw (maaien met eventueel nabegrazing, maar zonder bemesting) toe te passen op het grasland, creëren we een buffer tussen het Habitatrictlijngebied en de landbouwgronden rond Eindhoven.

De actievoerende landbouwers haalden in de media ook de koolstofproblematiek aan. Ze wezen erop dat grasland eveneens CO₂ opslaat en bebossing dus niet nodig is voor het klimaat. Ze vermeldden echter niet dat de vorige eigenaar bijna alles tot akker had omgevormd. Hoewel ook akkerbouw, mits bepaalde maatregelen worden toegepast zoals inzaaien van groenbemesters en inwerken van gewasresten, een -beperkte- bijdrage kan leveren tot het vastleggen van koolstof, kan dit niet tippen aan permanent grasland -met voorkeur voor begrazing- én aan bosontwikkeling. Wat bovendien helemaal buiten beeld bleef in de discussie, is het effect op de biodiversiteit. Dat deze in de optie die Natuurpunt Voorkepen heeft gekozen jaar na jaar in stijgende lijn zal gaan, in tegenstelling met de optie van intensief bewerkt akkerland, hoeft hier weinig betoog. En voor de biodiversiteit, daar doen we het voor, toch?

Op het op een actiebord te lezen argument van de boeren dat 'ook gras de lucht gezond maakt' past slechts één reactie: dit is 'een waarheid als een koe'...

Paul S. en Guy L.,
co-conservators

Boerenprotest langsheen de Kluisbaan.

Paardenbloemen, zo bijzonder

Gaby Thijs

Als in april de bermen en de weilanden geel zijn van de paardenbloemen dan is het wel duidelijk dat deze planten zeer algemeen zijn. Denk niet 'een paardenbloem is maar een paardenbloem', niets is minder waar. Er zijn veel microsoorten paardenbloemen. In een bloeiend weiland konden er vroeger, vóór de intensieve maaicultuur, meer dan 60 soorten groeien, nu nog hoogstens 2 of 3. Toch noemen wij ze allemaal Gewone paardenbloem, *Taraxacum officinale*. Botanicus Karst Meyer heeft in Nederland al 250 verschillende microsoorten paardenbloemen verzameld en is ervan overtuigd dat er waarschijnlijk wel 1000 verschillende te vinden zijn.

Paardenbloemen kunnen we aantreffen op alle continenten. Er komen in totaal naar schatting meer dan 4000 verschillende soorten voor. Het hoofdverspreidingsgebied ligt wel op het Noordelijke Halfrond. Veel paardenbloemen zijn cultuurvolgers en zijn door de mens over

de gehele wereld verspreid.

Hoewel paardenbloemen hoofdzakelijk aan **apomixie** (zaadvorming via ongeslachtelijke voortplanting) doen en dus eigenlijk geen bestuivers nodig hebben, kun je toch regelmatig insecten op de bloemen van paardenbloem aantreffen. Over het algemeen hebben insecten twee redenen om op bloemen te komen: om nectar te drinken of om stuifmeel te eten. Niet alle paardenbloemen produceren stuifmeel, maar alle paardenbloemen produceren wel nectar. Over het algemeen zijn insecten niet kieskeurig wat betreft hun nectarbron. Allerlei families zijn op paardenbloemen waargenomen, waaronder bladhaantjes, kniptorren, dansvliegen, zweefvliegen, bijen, hommels en vlinders.

Net zoals elke plant, hebben paardenbloemen interacties met insecten. We onderscheiden herbivore insecten die van de plant eten en

bestuivers. Weinig insecten hebben paardenbloemen als hun enige voedselbron. Hierop zijn wel uitzonderingen. De paardenbloemvlekgalmug (*Cystiphora taraxaci*), een kleine galmug waarvan de larven alleen in het blad van de paardenbloem leven. Dit veroorzaakt duidelijk zichtbare roodbruine vlekken die vanaf juli zichtbaar zijn. De paardenbloemmijt (*Aculus rigidus*) veroorzaakt vergroeiingen van de bladeren. De larven van de paardenbloemgalwesp (*Phanacis taraxaci*) zorgen voor een grote zwelling op de hoofdnerf van de bladeren.

De paardenbloembij (*Andrena humilis*) heeft een voorkeur voor paardenbloem maar foeraagt ook op andere composieten. Deze bij is echter vrij zeldzaam in België, terwijl het genus *Taraxacum* zeer algemeen is.

Er zijn nog andere vliegen, bladvlinders en kevers die ook op paardenbloem mineren of galvormen, maar de meeste hiervan leven ook op andere composieten.

Paardenbloemen zijn ook belangrijk voor weidevogels. De kuikens eten de eerste drie weken insecten. Wormen eten ze pas als ze wat ouder zijn. Als er in de lente genoeg paardenbloemen in de wei groeien waar allerlei insecten nectar komen zoeken dan happen de kuikens de insecten uit de lucht. Helaas, de sterk bemeste hooilanden worden vrij vroeg gemaaid, de paardenbloemen krijgen geen kans om bloemen te vormen en de jonge weidevogels lijden honger.

Paardenbloemen zijn heel voedzaam, bevatten veel vitaminen en mineralen. Ze zijn goed voor de spijsvertering. Grazers zijn er dol op. Ook de mensen eten van oudsher paardenbloemen en kenden de geneeskrachtige werking ervan. De wetenschappelijke naam bewijst dit. *Ta-*

raxacum komt van het Griekse woord **taraxos**, stoornis en **akon**, remedie. En *officinale* betekent 'uit de werkplaats van de apotheker'. Nog steeds worden de verschillende plantendelen van de paardenbloem verwerkt in soep, slatjes, thee of gelei. Paardenbloembladen die zeer gewild waren, werden gevonden in molslopen. Doordat de mol steeds nieuwe aarde op de plant werpt, krijg je witte blaadjes die bijzonder goed smaken. Die werden dan ook niet voor niets 'molsla' genoemd.

Geniet van de lente en kijk wat aandachtiger naar de mooie paardenbloemhoofdjes. Speur naar de insecten die je er op kunt vinden en kijk eens of er in de tuin, wegberm of weide verschillende paardenbloemsoorten te vinden zijn.

www.taraxacumnederland.nl

Frieda D.R., Gaby T. en Erika V.
namens de Plantenwerkgroep

De bekende pluizenbol.

Natuur.cultuur

Bruno Van Dijk

Bruno Van Dijk studeerde schilderkunst aan de Antwerpse Academie. Daarna vervulde hij zijn opleiding aan het Nationaal Hoger Instituut voor Schone Kunsten. Tot zijn pensionering in 2019 was hij als docent schilderkunst verbonden aan dezelfde academie.

Binnen zijn oeuvre is natuur en landschap al jaren het belangrijkste thema. In 1997 wijdde hij een tentoonstelling aan het natuurreservaat Zoerselbos. Een reeks van vier etsen werd te koop aangeboden ten bate van de werking van de Vrienden van het Zoerselbos. Het gereproduceerde schilderij in gemengde techniek stamt uit die periode. Bezorgdheid voor ecologie is een constante in zijn werk. Zo is er de reeks collateral damage die schade aan de natuur als 'aanvaardbaar' bijproduct van agressieve economische expansie in beeld bracht. (2005 Elzenveld Antwerpen)

Van 2007 tot 2011 realiseerde hij een artistiek doctoraatsproject voor de Universiteit Antwerpen. In 296 kleine olieverfpanelen bracht hij door de zeespiegelstijging bedreigde plekken aan de Britse kust in beeld. De schilderijen werden bewaard in schrijnen als dierbare herinnering aan deze gekoesterde landschappen.

"Heiblok" 49 x 38 cm - gemengde techniek op museumkarton - 1997

Momenteel werkt hij aan een serie tekeningen en olieverfpanelen rond zijn tuin, waarin hij sinds jaren probeert het oorspronkelijke beboste karakter te bewaren.

Hij schildert regelmatig in open lucht. Dit *pleinairisme* is voor hem een middel om een al te herkenbaar of gemakkelijk beeld tot een dieper ervaringsniveau te brengen. De vaak lastige en wisselende omstandigheden maken controle moeilijk. In het schilderproces vormen ze eerder een geschenk dan een hinderpaal.

Meer informatie en beeldmateriaal vind je op <http://www.brunovandijck.be/>

Zondag 4 juni

Noten voor natuur

Op verzoek van Natuurpuntleden zowel als collega's muzikanten komt er dit jaar -na een verplichte onderbreking van twee jaar- opnieuw een versie van deze culturele fondswerving en wel op **zondag 4 juni** vanaf 20 u in **café Surcele**.

Het initiatief kadert eens te meer in het project 'Expeditie Natuurpunt' en heeft weerom de benefitaire bedoeling om met de collecte hoed zoveel mogelijk financieel zaad in het bakje te krijgen ten bate van nieuw aangekocht natuurpatrimonium. Praten kan en luisteren mag, natuur rijmt tenslotte met cultuur.

Alvast een tip van de sluier: ook deze keer wordt je een aangepaste 'Surprise-song' voorgeschoteld!

ESTAMINET
PREMIUM PLUS

CORNET
BIJROND - BLOND - BELGIAN
DAKED

Praatcafé
Oostmallebaan 99
2980 Zoersel
www.surcele.be

Like us on Facebook

Werken in De Welvaart
Op 1 maart ligt de nieuwe dakisolatie te wachten op plaatsing door onze vrijwilligersploeg.

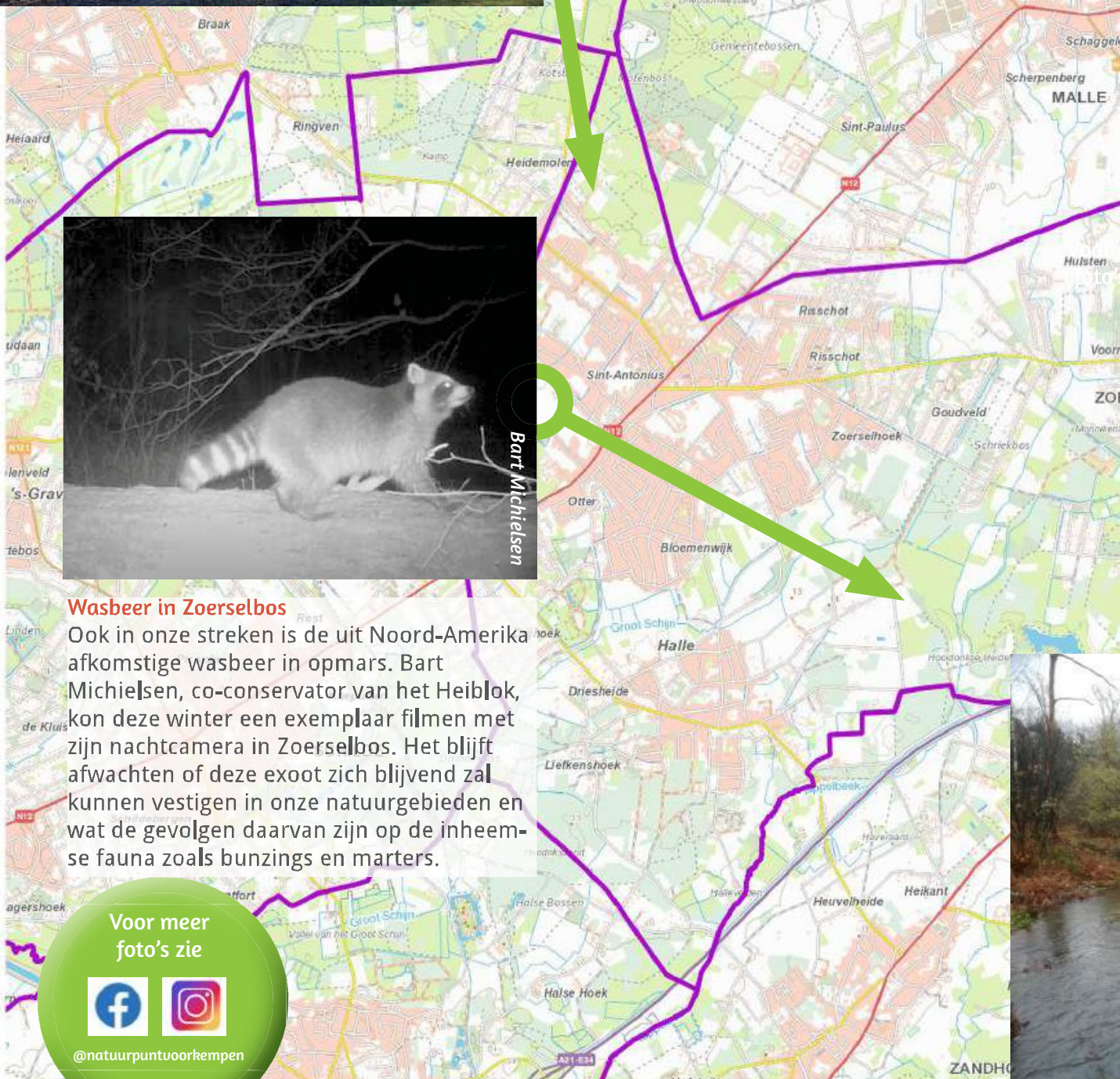

Glühweinwandeling

Op 8 januari trokken we het nieuwe werkjaar op gang in De Bonte Klepper. Een grote groep luistert aandachtig naar de toelichting door conservator Eddy D'Huyvetter.

Ronald Van Remmen

Bart Michiels

Wasbeer in Zoerselbos

Ook in onze streken is de uit Noord-Amerika afkomstige wasbeer in opmars. Bart Michiels, co-conservator van het Heiblok, kon deze winter een exemplaar filmen met zijn nachtcamera in Zoerselbos. Het blijft afwachten of deze exoot zich blijvend zal kunnen vestigen in onze natuurgebieden en wat de gevolgen daarvan zijn op de inheemse fauna zoals bunzings en marters.

Voor meer foto's zie

@natuurpuntvoorkempen

Ree kan ook zwemmen

Tijdens de Glühweinwandeling kon Jos Janssen deze zwemmende ree fotograferen in het nabijgelegen natuurgebied De Volharding.

Jos Janssen

Peter Keustermans

Bos aanplanten in De Kluis

Met bijna 100 deelnemers op 12 februari was dit zonder twijfel onze meest succesvolle beheeractiviteit ooit. Dit illustreert het belang dat onze leden hechten aan bossen en bomen.

Piekdebiet

Op 14 januari fotografeerden we dit piekdebiet van de Delfte beek. De foto werd genomen vanop de Kluisbrug (straat Blommerschot) richting de zitbank. Het wandelpad naast de beek staat helemaal onder water. Na de bijzonder droge zomer van vorig jaar werd de voorbije winter het grondwater flink aangevuld. De droge maand februari maakte echter dat de grondwatertafel alweer flink gezakt is. Het zal van de komende maanden afhangen of we opnieuw naar een droge en warme zomer toe gaan.

Paul Struyckers

Domein de Renesse
kasteel, natuur, cultuur en meer

DOMEIN DE RENESSE VZW

Sinds de oprichting in 1985 is Domein de Renesse vzw uitgegroeid tot een bruisende socio-culturele vereniging met een hart voor erfgoed, natuur en cultuur. We willen bovendien de toeristische troeven van onze gemeente in de kijker zetten. Domein de Renesse vzw wordt vandaag gedragen door een ploeg van meer dan 100 enthousiaste vrijwilligers.

Geniet van ons gezellige kasteelcafé met buitenterras (open op zondag en maandag van 13u tot 18u), ontdek het mooie park en neem deel aan tal van interessante activiteiten voor jong en oud (zoals boekenmarkten, gidsbeurten, kindervertellingen en concerten). Je kan de mooie zalen van het kasteel ook huren, voor o.a. feesten, fotoreportages, vergaderingen en recepties.

DOMEIN DE RENESSE VZW

- Lierselei 30, 2390 Oostmalle
- 03 311 55 91
- www.domeinderenese.be
- info@domeinderenese.be

OP HET PROGRAMMA

Brocante

za 1/4 en zo 2/4 van 10u tot 17u

Snuister tijdens het Brocanteweekend tussen allerlei curiosa uit grootmoeders tijd. Nostalgie troef! Inkom: €4 (leden Domein de Renesse vzw gratis)

Lezing over Berlijn (Wim Vermeylen) do 20/4 om 20u (deuren 19u30)

Wim Vermeylen neemt je mee doorheen de historische en culturele geschiedenis (en betekenis) van de stad in (voornamelijk) de 20ste eeuw. Inkom: vvk en leden Domein de Renesse vzw: €6 - kassa €8. Bestel je tickets via www.curieusmalle.be

Optreden Tegennenoam | za 29/4

Al jaren trekt het muzikale duo Tegennenoam een spoor van aangename verwarring door de Noorderkempen. Waar multi-instrumentalist Charel Huet en stripmens Willy Geets opduiken, met hun repertorium van bizarre covers en eigenzinnige nummers, zie je lachende gezichten. Inkom: vvk en leden Domein de Renesse vzw: €10 - kassa €12

Vertelwandeling 'Op stap met Anemoontje' voor kinderen zo 14/5 om 14u

Ga op stap met een verteller doorheen het park en beleef het avontuur van boswachter Zander en gravin Anemoontje. Prijs: €4 per kind

Folk aan het kasteel | za 27/5 om 19u

Een heerlijk folkfestival met optredens van Cecilia en Airboxes, én heel veel sfeer. Tickets bestellen kan via: reservaties.malle.be > tickets (€10 vvk, €12 kassa)

Boekenmarkt | elke 4de zondag v/d maand van 10u tot 17u

Mooie tweedehandsboeken, maar ook bibliothele uitgaven, geschiedkundige werken, kinderboeken, ... Inkom gratis.

Bekijk onze volledige activiteitenkalender op www.domeinderenese.be

Meidoorn

Paul Stryckers

Dit is de zevende aflevering van de reeks waarin we inheemse houtgewassen voor je tuin voorstellen. We houden ons hierbij aan de zgn. 'Hermy-regel' dat bomen en struiken in een privé-tuin best niet hoger worden dan 12 meter.

Als we deze reeks hadden moeten beginnen met de meest interessante struik of kleine boom voor de tuin, dan had die eer de meidoorn te beurt gevallen. In deze bijdrage lees je waarom. Maar er is een maar: meidoorns houden niet zo van de droge arme zandgrond, waar onze gemeenten zo 'goed' van voorzien zijn. In het wild vind je ze vooral in de beekvalleien, waar de bodem vochtiger is en meestal ook leem bevat. Dit is het geval in Blommerschot-De Kluis (Delfte beek) en in Zoerselbos (Tappelbeek) maar ook in het Fissenheidebos aan Den Haan waar plaatselijk de bodem kleiig is. In een tuin hebben we wel de mogelijkheid om de bodem wat aan te passen bijvoorbeeld door compost in te brengen wat tegelijk meer voedingsstoffen oplevert maar ook de grond meer water doet vasthouden. Het is alleszins het proberen waard!

In Vlaanderen komen twee soorten meidoorn voor die makkelijk herkenbaar zijn: de eenstijlige meidoorn en de tweestijlige meidoorn. De benamingen verwijzen naar het vrouwelijke deel van de bloemen, de stamper. Die mondt bij eenstijlige meidoorn uit in één stijl, en bij de tweestijlige in... twee stijlen. De plant moet dus in bloei staan om dit onderscheid te kunnen vaststellen. Gelukkig geven ook de bladeren uitsluitsel. Die van de eenstijlige meidoorn zijn diep ingesneden, tot over de helft van de afstand tussen bladrand en middennerf. De bladeren van de tweestijlige meidoorn zijn slechts licht ingesneden (gelobd). Maar in feite is dit alles niet zo belangrijk: bij ons komt immers alleen de eenstijlige meidoorn voor. Het is een kleine boom van bosranden die zich daarom ook uitstekend leent om hagen en heggen mee aan te planten. De tweestijlige meidoorn

is struikvormig en een echte bosplant die ongestoorde bossen in de leemstreek verkiest. Behalve die twee soorten komen nog enkele andere maar zeer zeldzame soorten voor die evenwel alleen door specialisten te determineren zijn.

Eenstijlige meidoorn is een 'levende prikkeldraad'. Dat maakte dat hij voor de uitvinding van die afsluiting massaal werd aangeplant in het landbouwlandschap. Er ontstond een internationale handel in plantgoed dat vaak uit Zuid-Europa afkomstig was. Het gaat dus om echte cultuurplanten hoewel het niet uitgesloten is dat in beekvalleien nog autochtone (oorspronkelijk inheemse) exemplaren voorkomen. De struiken kunnen ofwel strak geschoren worden als hagen, ofwel vrij uitgroeien als heggen. Voor de biodiversiteit is uiteraard de tweede beheerwijze optimaal. In een kleinere tuin kun je hem als haag aanplanten, maar denk erom dat je het stekelige snoeisel makkelijk moet kunnen verwijderen! Een haag naast een moestuin of een fietspad is dus geen goed idee. Beter is een meidoorn als onderdeel van een

vogelbosje te laten uitgroeien tot kleine boom. De soort is immers kampioen wat betreft het aantal vogelsoorten die ze als broedplaats uitkiezen. Zelfs katten zullen tweemaal moeten nadenken vooraleer ze hun rooftocht naar het nest aanvatten.

In het voorjaar is de plant overladen met witte bloemen, die een zoetige geur verspreiden. Ze trekken heel wat bloembezoekende insecten aan. De rode vruchten zijn dan weer gewild door vogels. Daarnaast zijn er enkele op meidoorn gespecialiseerde insecten te vermelden, zoals het meidoornhaantje en de meidoornrozetgalmug. Meidoorn in een tuin is dus een voltreffer op esthetisch en ecologisch gebied.

Plant eenstijlige meidoorn als haag of als struik of kleine boom in een vogelbosje of als solitair.

Paul S.

Weeda, E. e.a. (1987) Nederlandse oecologische flora, deel 2, uitg. IVN, Amsterdam.

Paul Stryckers

Steun team Hazelarus!*

Deelnemer Expeditie Natuurpunt 2023

Meer info
en
reserveren
voor het
pastabuffet!

Kom mee pasta eten voor de Hegte Heyde!
Zaterdag 3 juni 2023

Gezellige zomerbar met spelletjes vanaf 14u
Rijkelijk pastabuffet vanaf 17u (te reserveren)
Ontdek de Hegte Heyde al wandelend

Domein De Welvaert achter begraafplaats Sint-Antonius
hazelarussen@gmail.com

*** Jan, Johan, Gilbrant, Hans, Bram en Stein**

10 Jaar ervaring met 'Soortenbeschermingsproject Steenuil'

Michel Viskens

In 2012, na enkele jaren voorbereiding, zijn we met de Steenuilenwerkgroep van Natuurpunt Voorkempen gestart met het ringen van enkele jongen uit de door ons opgehangen kasten. Vandaag zijn we 10 jaar verder en is het tijd om ons doen en laten, al dan niet met succes, toe te lichten.

Vorige artikels

jan-feb-mrt 2014: Uiteenzetting over het 'Kerkuil - Steenuil - Torenvalk' project (Valentijn Brems).

okt-nov-dec 2017: Opvolging Steenuilenproject tot 2017 (Michel Wens).

Bij interesse kan een digitale versie van deze artikels aangevraagd worden bij een van de leden van de Steenuilenwerkgroep.

Wat voorafging in een notendop

2008: Projectvoorstel ingediend bij de Vlaamse Overheid en de gemeenten Zoersel en Malle.

2008: Project wordt aanvaard door Zoersel en Malle maar niet door de Vlaamse Overheid.

2009-2010: Inventarisatie van geschikte gebieden en start met aanmaak van kasten.

2010: Eerste kasten (20) worden opgehangen in de regio.

2011: Eerste kasten (5) worden ingenomen maar werden nog niet gecontroleerd.

2012: Ophanging van extra 10 kasten met in totaal 9 gebruikte kasten en het ringen van de eerste jongen door Quinten Vanalstein.

2013: Eddy D'Huyvetter behaalt ringvergunning voor steenuilen en torenvalken. Een ringvergunning voor kerkuilen had hij al.

2014: Start van 'Peter-Meterschap' om aankoop van veilige veedrinkbakken te financieren.

2015: Samenwerking met de nieuwe Steenuilenwerkgroep van Pulle-Pulderbos.

2016: Start met voorjaarscontroles om de ideale ringdatum (17-20 dagen) te bepalen.

2017: Opstarten van een eigen database, op basis van ringnummers, naast 'mijn nesten' in 'waarnemingen.be'.

2017-2022: Normale jaarlijks terugkerende activiteiten.

Onze jaarlijkse activiteiten

Winter:

- Toestand van de kasten controleren, vulsel (fijne houtspaanders en vlas) verversen en de nodige herstellingen aanbrengen.
- Martervrij maken van de oudere kasten.
- Nieuwe kasten ophangen en weghalen of verplaatsen van niet gebruikte kasten.
- Controle of er kadavers en oudere ringen aanwezig zijn van slachtoffers.
- Controle of er reeds koppels aanwezig zijn en de nog niet geringde uilen ringen.

Voorjaar:

- Controle op broedgevallen en bij reeds aanwezige jongen, op basis van de leeftijd, de perfecte ringdatum bepalen.
- Als er enkel eieren zijn, moeten de ringdatum en eventuele latere controle geschat

worden.

- Check of er onveilige drinkbakken in de nabijheid staan om verdrinking te voorkomen.
- Eventueel kleine herstellingen aanbrengen en vulsel vervangen of toevoegen.
- Nacht van de Steenuil, toelichting van onze werking, gevolgd door een wandeling in steenuilengebied.

Broedperiode:

- Ringen van de jonge uiltjes en opnemen van gewicht, vleugellengte en leeftijd.
- Ringen van de nog niet geringde ouderen zonder gewicht- noch vleugellengtemeting.
- Noteren van uit te voeren herstellingen in het najaar.
- Ringsessie voor het grote publiek met eventuele fietstocht.
- De afgewerkte kasten laten we verder met rust.

Najaar:

- Toevoegen van de gegevens aan het 'Uilenrapport' van Kerkuilwerkgroep Vlaanderen.
- Toevoegen van de gegevens in onze eigen database (na 2022 1420 inschrijvingen).
- Aanmaken van de jaarlijkse overzichten.
- Herstellen van de tijdens broedseizoen genoteerde kasten.
- Verwijderen van de nesten van wespen en hoornaar.

Overzicht van de kasten

Op dit ogenblik controleren we jaarlijks 88 kasten waarvan 52 eigen kasten, 10 kasten van eigenaars en 26 in Pulle en omgeving.

Naast deze kasten volgen we ook nog 3 gekende natuurlijke nestplaatsen op.

Wat hebben we geleerd?

Gedurende de 10 jaar dat we steenuilen in de kasten ringen, hebben we wel wat bijgeleerd.

Voorjaarscontrole:

Bij deze controles treffen we meestal enkel vrouwtjes aan, omdat de mannetjes eten moeten aanbrengeven voor het broedend vrouwtje. Willen we mannetjes tegenkomen en ringen moeten we in de winter (feb-mrt) op pad gaan. Om diezelfde reden hebben we meer terugmeldingen van vrouwtjes (94-95%) dan van mannetjes.

Opmerkelijk is dat we nog steeds nieuwe, ongekende, vrouwtjes tegenkomen. In 2022 ging het over 6 vrouwtjes en 7 geslacht onbepaald. Komen ze van buiten de regio of van natuurlijke nesten binnen onze regio?

Verloop:

Eens een kast bezet door een vrouwtje, blijft ze op dezelfde plaats met hetzelfde mannetje. Eddy beschrijft het altijd verstaanbaar: 'Zij wonen hier en hebben hier ook hun adres.' Daarom kent het koppel het territorium door en door, wat positieve gevolgen heeft voor optimale overlevingskansen. Bij een sterfgeval wordt de onfortuinlijke hetzelfde jaar nog vervangen. De meeste van onze terugmeldingen zijn daarom altijd in dezelfde kast terug te vinden. Hieruit blijkt dat de Steenuiltjes weinig -en al maar goed- last hebben van die jaarlijkse controles.

Verplaatsing:

De meeste steenuilen maken geen grote verplaatsingen, hoogstens enkele kilometers, maar er zijn natuurlijk de buitenbeentjes:

- E382867 werd op 20/05/2012 geringd als juveniel in Geel en verblijft sinds 2016-2022 in onze regio waar ze in 2 kasten

verblijft die amper 300 m van elkaar hangen. Waar ze verbleef van 2013 tot 2015 weten we niet.

- E394792 werd op 26/05/2014 geringd als juveniel in Mol-Millegem en is vanaf 22/05/2015 tot 16/05/2016 bij ons gebleven dezelfde kast. Waarschijnlijk is ze ondertussen gestorven.
- E423587 werd op 24/06/2016 bij ons geringd als juveniel en werd terug gemeld op 14/04/2017 in Hoogeloon (NL Bladel 40 km) waar ze minstens tot in 21/05/2019 verbleef.
- NL-3828248, een Nederlandse steenuil (zie NI ring), geringd als juveniel op 26/05/2019 in Baak in de Achterhoek op 140 km werd in 2022 door ons terug gevonden op 27/01/2022 (vermoedelijk man) en heeft er in 2022 met succes gebroed en 4 jongen (uit een legsel van 4) groot gebracht. 'Nou' zeg dat kan tellen!

Oudsten:

De meeste jonge steenuilen overleven waarschijnlijk de eerste winter niet. Ook hier zijn er uitschieters.

Het eerder vermeld vrouwtje E382867 werd op 13/06/2022 bij ons terug gevonden op een leeftijd van 10 jaar (proficiat voor de tiener). Verder hebben we bij het afsluiten van 2022 nog één 9- en één 8-jarige en vier 7-jarigen. Vermeldenswaard is ook een mannetje van minstens 5 jaar met één poot.

Eerste ei-leg:

Het vroegste ei werd op 14/03 en het laatste op 30/05 gelegd. Wel opmerkelijk dat beide uitersten in hetzelfde jaar, 2014, vielen.

De gemiddelde datum voor de eerste ei-leg is in onze regio 12/04.

Gelukte/Mislukte nestkasten:

Gemiddeld kunnen we rekenen op 26-27 gelukte broedgevallen (met jongen) en 6 mislukte broedgevallen per jaar. Met de droogte van de voorbije jaren liep het laatste gemiddelde zelfs op tot 7,3. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat de eerste jaren (opstartperiode) een veel lager aantal broedgevallen opleverde wat het gemiddelde naar beneden haalt.

Uitval:

Naast de volledig mislukte broedsels is er ook nog altijd 'uitval' bij de gelukte broedsels. Hiermee bedoelen wij dat er minder jongen aanwezig waren tijdens het ringen dan dat er verwacht werden door de voorgaande controles. Eieren die niet bevrucht werden, jongen die sterven en als prooi dienen, Jaarlijks worden ook telkens een 6-tal dode, meestal juveniele, uiltjes gemeld of gevonden tijdens de controles.

Conditie-index:

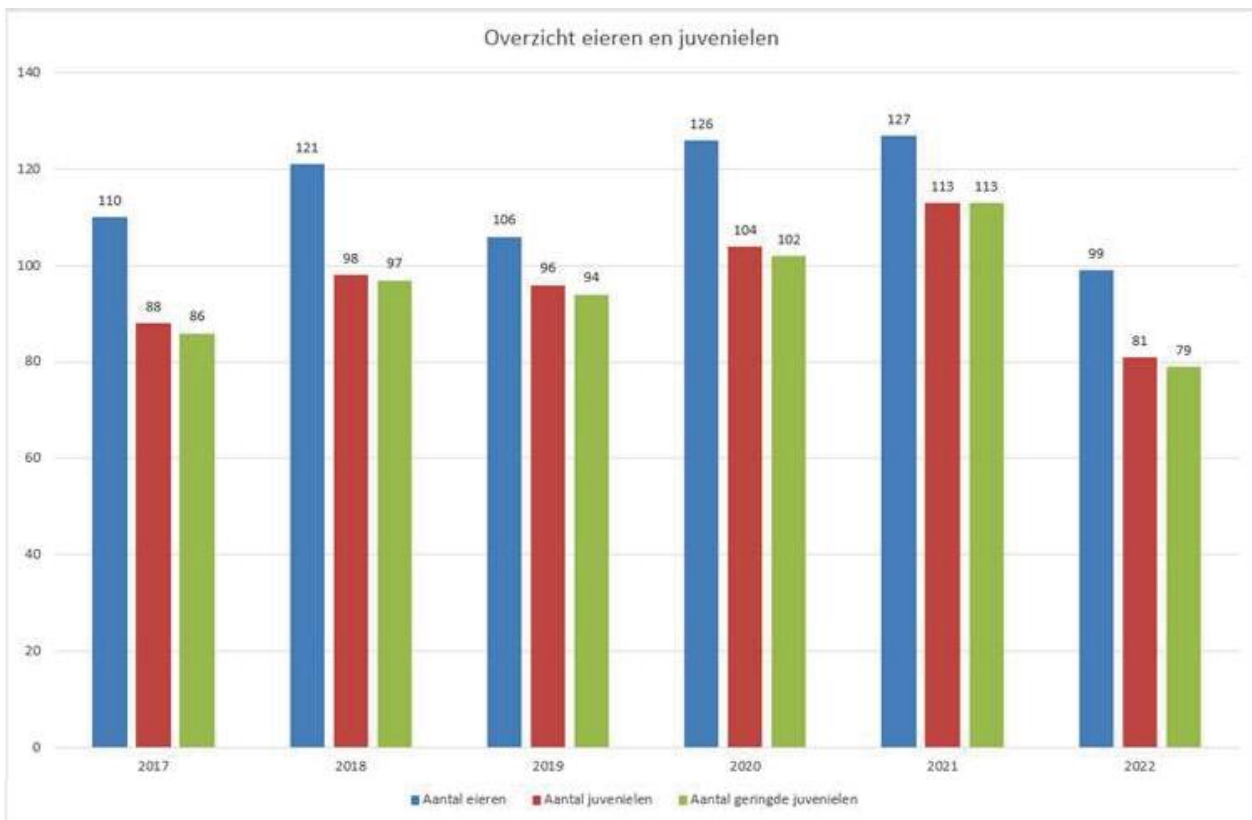
Dit is de verhouding van het gewicht van het geringde jong ten opzichte van het te verwachten gewicht uit het jarenlang gemiddelde berekend door STONE (Steeenuilenoverleg Nederland). Deze waarde moet de 1 benaderen. In de meeste jaren ligt de conditie-index in onze regio iets daar boven: 1,02 wat uitstekend is. De laagste index was in 2013 met 0,95. Mogelijk veroorzaakt door het toen nog beperkte aantal geringde jongen.

Succeskasten:

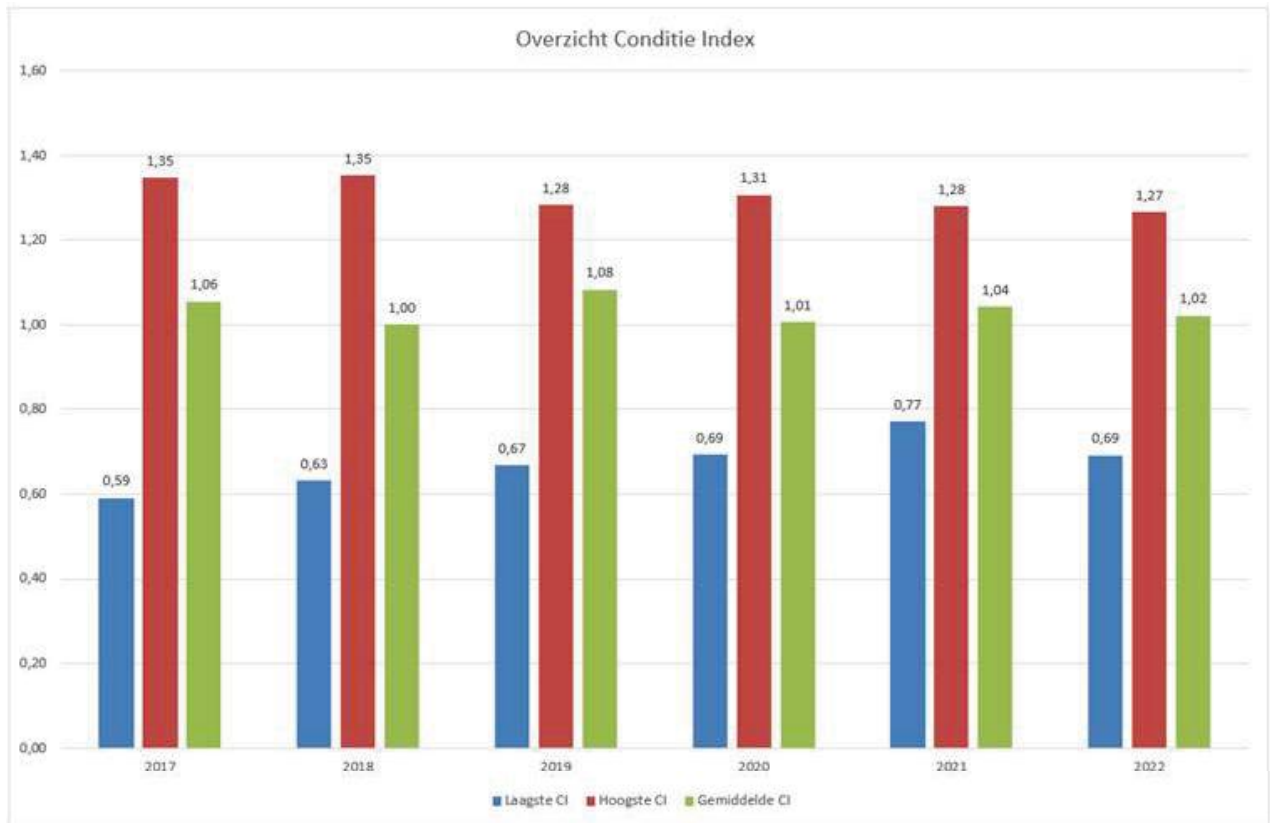
Op dit ogenblik hebben we 9 kasten waar er tot op heden meer dan 25 jongen geringd werden. Dit wil dus zeggen gemiddeld 2,5 jongen per jaar. Wetende dat het algemeen gemiddelde iets boven de 2 ligt mogen we zeer tevreden zijn met die kasten en eigenaars.

Peter-Meterschap:

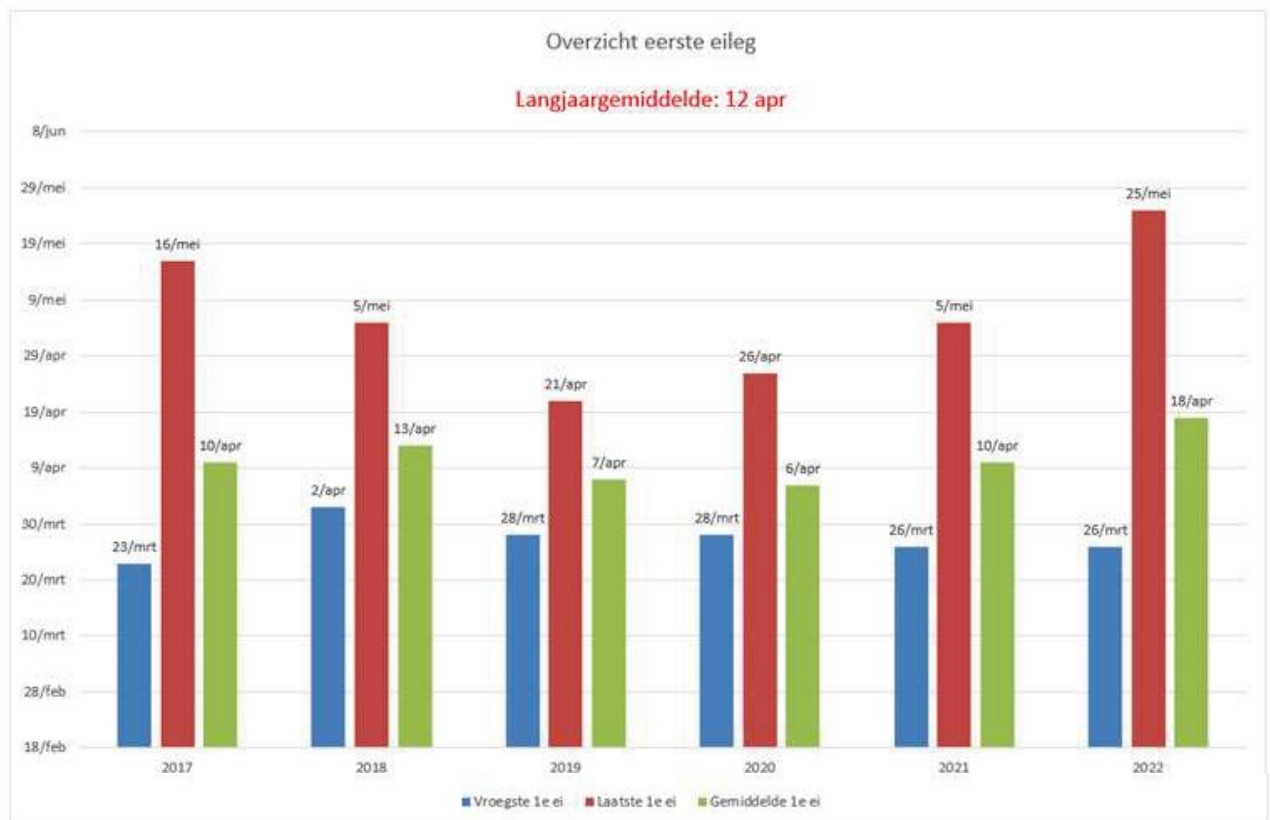
Bij het afsluiten van 2022 kunnen we met

Vergelijking van het aantal eieren met het aantal jongen en het aantal geringde jongen (te kleine jongen worden niet geringd).

Overzicht van de jaarlijkse Conditie-index.

Overzicht van de eerste ei-leg.

zekerheid zeggen dat er nog steeds 2 ultijs rondvliegen waarvoor een P-M-schap werd

afgesloten in 2015. Deze 2 zijn een van de vier 7-jarigen (zie eerder onder oudsten).

Proficiat en vooral dank voor de peter Jan Rykx en Bruno Stouthuysen.

De grafieken bij dit artikel betreffen enkel de periode 2017-2022.

Over ons

De kern van de Steenuilenwerkgroep-Voorkempen en Pulle-Pulderbos bestaat uit 5 personen:

- Eddy D'Huyvetter, officieel ring gemachtigd bij het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen (KBIN).
- Eric Gruppung, logistiek onderlegd en beschikt over een 4x4 voor het veldwerk.
- Valentijn Brems, contactpersoon voor de eigenaars en verzorging van het 'Uilenrapport' van Kerkuilwerkgroep Vlaanderen en

'Papageno' van KBIN.

- Michel Wens, administratieve acties en onderhoud van de eigen DB en overzichten.
- Bart Van de Vel, beheerder van de kasten in Pulle-Pulderbos en omgeving.

Naast deze kern kunnen we gelukkig rekenen op een aantal geïnteresseerde vrijwilligers die geregeld mee op stap gaan om werkzaamheden uit te voeren.

Wil jij ook wel eens mee op stap, neem dan contact op met een van de bovenvermelde personen.

Michel Wens,

In naam van de Steenuilenwerkgroep Voorkempen.

Filmvoorstelling 'Onze Natuur'

'Onze Natuur' is een ambitieuze natuurdocumentaire over de natuur in onze achtertuin. Prachtige verhalen over bekende en onbekende dieren en planten in ons land die verwondering opwekken en de liefde en het respect voor onze natuur vergroten, verteld door Matteo Simoni en met de muziek van Dirk Brossé. Het eindresultaat is adembenemend mooi. De film is niet alleen een ode aan de natuur in ons land, maar ook aan alle mensen die er voor zorgen.

Productiehuis Hotel Hungaria filmde drie jaar lang de prachtige natuur in ons land. Daarbij konden ze rekenen op de steun van de Natuurpunt vrijwilligers en medewerkers. Ze toonden de filmcrew waar ze de mooiste opnames konden maken van al die plant- en diersoorten en begeleidden hen op het terrein. Spinnenexpert Koen Van Keer, die er mee voor zorgde dat de

indrukwekkende beelden van de lentevuurspin konden gemaakt worden, leidt de voorstelling in Wijnegem in.

Praktisch

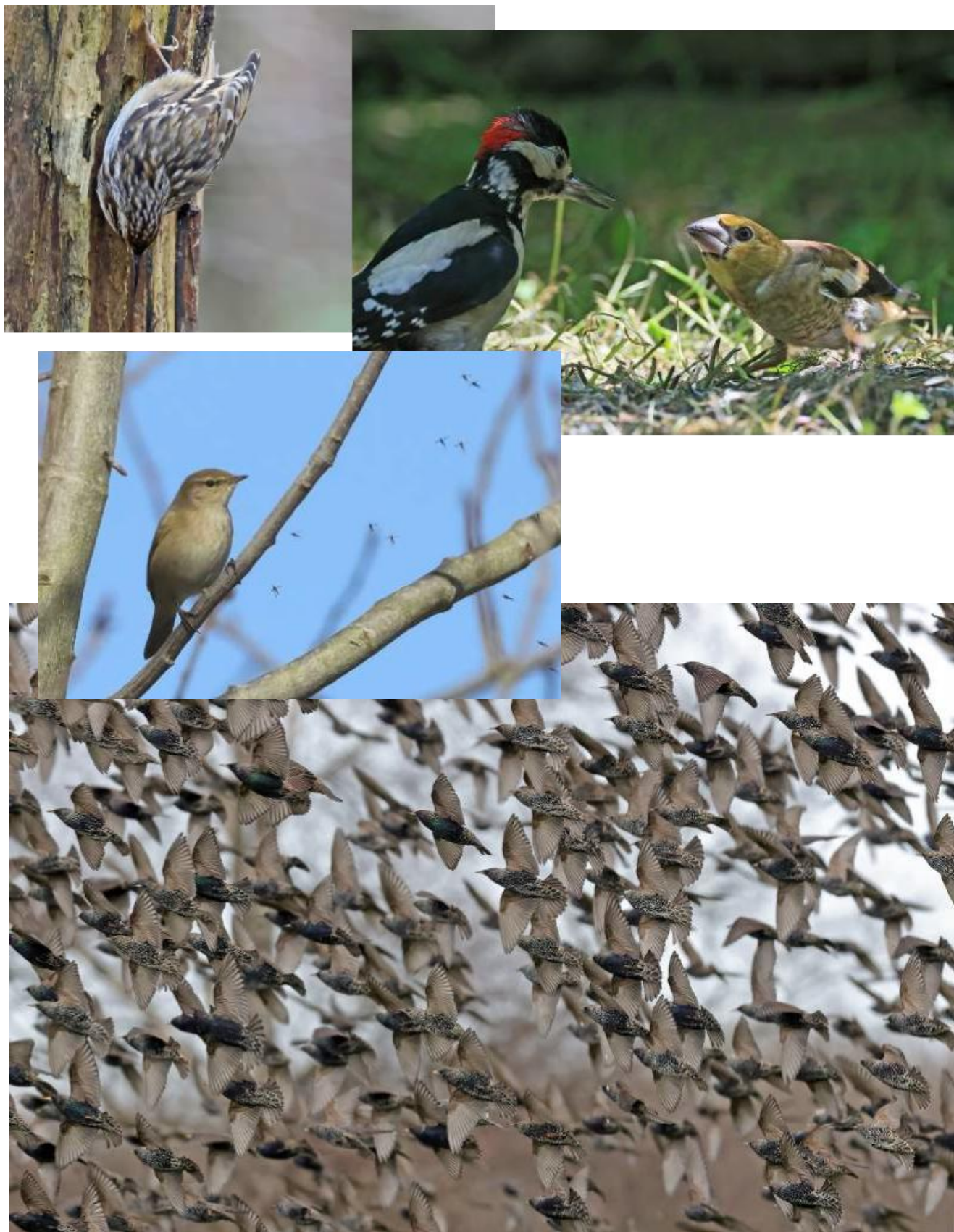
Zaterdag 27 mei 2023 om 14u in GC 't Gasthuis in Wijnegem. Indien de voorstelling van 14u volzet is en er nog voldoende interesse is, organiseren we een bijkomende voorstelling om 16u. Na de film kan er nog iets gedronken worden in de foyer.

Prijs: €6 voor leden en €8 voor niet-leden
Inschrijven via <https://www.natuurpunt.be/agenda/filmvoorstelling-onze-natuur-60768> of contacteer het secretariaat via info@schijnvallei.be of 03 354 55 06

Een activiteit van Natuurpunt Schijnvallei i.s.m. de afdelingen NP Antwerpen Stad, NP Schijnbeemden en NP Voorkempen.

Al doende leert men...

Van boven naar onder: boomkruiper die probeert zoals een boomklever te doen / jong van grote bonte specht ontmoet appelvinkjong / tjiftjaf schat in hoeveel vliegen hij kan vangen / druk vliegverkeer zonder botsingen in spreeuwenland (alle foto's Herman Van Looken).

natuurvoedingswinkel

BIOLOGISCH - GLUTENVRIJ - LACTOSEVRIJ

Ons aanbod

BROOD
VOEDING
GROENTEPAKKETTEN
LICHAAMSVERZORGING
ETHERISCHE OLIËN
SUPPLEMENTEN

...

Openingsuren

WOENSDAG: 9U - 18U
DONDERDAG: 9U - 18U
VRIJDAG: 9U - 18U
ZATERDAG: 9U - 13U

NATHALIE CELENS

ANTWERPSESTEENWEG 322
2390 WESTMALLE

03/219.12.96

INFO@LEKKER-PUUR.BE

WWW.LEKKER-PUUR.BE

LEKKER PUUR WESTMALLE

LEKKERPUUR_WESTMALLE

EBEM

Drukkerij

HORTA WESTMALLE

JE PARTNER VOOR TUIN & DIER

Sponsors

HORTA Westmalle • Jacobin

Antwerpsesteenweg 383 • 2390 Westmalle
T. 03 312 04 36 • westmalle@horta.org

www.horta.org

TAVERNE - KOFFIEHUIS - IJSSALON

de Comme

Lierselei 8 2390 Oostmalle

tel. & fax 03/312.03.13

Oostmalsesteenweg 355/357

2310 RIJKEVORSEL

Tel. 03/312.03.75

info@oris-wuyts.be

www.oris-wuyts.be / www.oris-wuyts-tuin.be

Sponsors

GREENHOUSES & GARDEN PAVILLIONS

Op naar een groenere wereld. Maak jij het verschil? Start in eigen tuin!

Sponsors

Aveve Brecht bv
Lessiusstraat 78
2960 Brecht

Aveve Malle
Antwerpsesteenweg 51
2390 Malle

WWW.ACD.EU

2BOOTS
Coaching
www.2boots.be

Privé of Zakelijk
Alleen of in team

Natuurcoaching
Stress & Burnout coaching
Loopbaan coaching
met Loopbaan cheques VDAB

Peter Massy
Coach – Trainer
peter@2boots.be
Tel: 0487 906 180

Nextstep Coaching Violetlaan 34 - 2980 Zoersel

Joris Vleugels bv
Tuin- & landschapsarchitect
boomverzorging

TUIN - LANDSCHAP - OPENBARE RUIJTE - BOOMVERZORGING

Blijkerijstraat 35 - 2390 Oostmalle
info@jorisvleugels.be
www.jorisvleugels.be

Sponsors

BIODYVINO

partner van Natuurpunt

Website

www.biodyvino.be

Het grootste assortiment

biologische, biodynamische

en Natuurwijnen in België

Zetel: ZOERSEL, Ten Hoflaan 22 Tel. 03-312 24 38

Magazijn: AARTSELAAR, Schelselei 15 C

Perkplanten Van Deun - Hofmans

is reeds meer dan 30 jaar HÉT adres voor een ongezien assortiment geraniums, perk- en terrasplanten!

11.000M² GEGARANDEERD
TUINPLEZIER.

Enorme keuze in hang-,
stam- en stekperkplanten

ALLES UIT EIGEN KWEK.

Topkwaliteit aan voordelige prijzen

Perkplanten

Van Deun - Hofmans

Westmallebaan 91 • 2980 Zoersel

T 03 312 45 46

GEOPEND: ma - za 08u30 - 18u00

Tijdens de maand mei tevens geopend:

Zondagen 09u00 - 13u00

Feestdagen 09u00 - 17u00

www.perkplanten.com